

Introduktion

Muslim-kristen relationer til forhandling – Negotiations of Muslim-Christian Relations

Lise Paulsen Galal (temareaktør)

Forholdet mellem muslimer og kristne har historisk set varieret imellem alt fra fredelig sameksistens til voldelig konflikt. Aktuelt har konflikten i Syrien og IS's voldelige overgreb mod kristne og andre minoriteter på den ene side og terror begået af muslimer på den anden side ført til en øget opmærksomhed på muslim-kristen relationer og en tendens i Vesten til udelukkende at se muslimer som skurke og kristne som ofre for muslimske overgreb. Ser man nærmere på relationen i tid og rum, holder denne forestilling ikke. Som den britiske professor i kristen-muslim relationer, Hugh Goddard skriver i bogen 'Den sande tro' (2011), så har "forholdet mellem muslimer og kristne, islam og kristendom været præget af gensidige erobringer, brutale krige, politiske modsætninger og økonomiske interesser, men også af gensidig intellektuel nysgerrighed, ønske om dialog, fælles interesser og hverdagens sameksistens" (Galal 2014).

Relationen mellem muslimer og kristne kan studeres fra flere vinkler. Goddards hovedfokus er på de muslimske og kristne religiøse tænkeres skrifter, samtidig med at han relaterer disse til den pågældende politiske og samfundsmæssige kontekst. Den kan også studeres som aspekt af en politisk historie, hvor fx krige, kolonisering og nationalstatsdannelse har spillet en stor rolle for udviklingen af forholdet mellem muslimer og kristne (se fx Galal 2012, Thorbjørnsrud 2015). Relationen kan endvidere undersøges gennem studiet af hverdagslig interaktion på uddannelsesinstitutioner, på arbejdsmarkedet, i privatsfæren og i det offentlige rum (se fx Tidsskrift for Islamforskning, vol. 8, nr. 2). Det er karakteristisk, at en stor del af disse studier tager aktuelt udgangspunktet i muslimske migranternes og deres efterkommeres på forskellig vis problematiske møde med en aktuel og vestlig, sekulær kontekst (Kivisto 2014). Endelig kan man nævne studier, der fokuserer på initiativer, der er direkte målrettet forsøget på at skabe bedre relationer mellem kristne og muslimer gennem forskellige former for brobygnings- og dialoginitiativer (Abu-Nimer, Khoury and Welty 2007; Hansen 2015; Rasmussen 2007).

De ovennævnte tilgange afspejler, at forholdet mellem kristne og muslimer ikke blot spiller en rolle i varierende kontekster, men også konvergerer med andre, meget forskellige relationer. For det første er selve afsættet for studierne ofte konflikten og/eller problematiseringen, der som udgangspunkt modstiller muslimer og kristne og dermed etablerer en forskelssætning på baggrund af

religion. Netop fokuset på konflikten gør for det andet, at aktuelle studier har tendens til snævert at beskæftige sig med problemstillinger, som Vesten aktuelt er optaget af, i dette tilfælde konflikten i Mellemøsten og immigrationen til vestlige lande. Det medfører for det tredje en konvergens af kategorien muslim med kategorierne mellemøstlig og/eller immigrant. For eksempel kommer det til at betyde, at kategorien muslim får tilskrevet vanskeligheder, der egentlig knytter sig til problemstillinger, der udspringer af migrationen og ikke religionen. På samme måde konvergerer kategorien kristen med kategorien sekularist, hvorved der skabes en falsk dikotomi mellem muslim og (kristen) sekularist. Endelig kan økonomiske eller politiske uoverensstemmelser ende med at blive indskrevet i et modsætningsforhold på baggrund af religion.

Et problem ved disse dominerende tilgange, at den uproblematisk relation i langt mindre grad gøres til genstand for analyse, hvilket gør, at dikotomien muslim-kristen konstant reproduceres. Et andet problem er, at de forskellige konvergenser af kategorier gør, at det ikke altid er lige klart, om hvilket forhold vi egentlig får ny viden. Der synes ikke mindst at mangle klarhed om kristendommens eller den kristne tros betydning for relationen, idet den ofte omskrives til at handle om sekulære institutionaliseringer. Disse konvergenser skaber desuden det tredje problem, at når kategorierne kristen og muslim aktuelt tilskrives geografiske identiteter (Vesten og Mellemøsten), så får vi ikke viden om for eksempel forholdet mellem kristne og muslimer af mellemøstlig oprindelse, der er bosat i Europa.

De tre artikler under dette tema indskriver sig for vidt i ovennævnte eksisterende traditioner for at studere muslim-kristen relationer. De tager alle afsæt i Mellemøsten eller mellemøstlige immigranter i Danmark. Henrik Lindberg Hansen og Lise Paulsen Galals artikler handler om religionsdialog i hhv. Egypten og mellem Danmark og Egypten, mens Anne Rosenlund Jørgensens artikel handler om mellemøstlige kristnes intime relationer til muslimer i Danmark. Hvad de første to artikler dog på hver sin måde bestræber sig på, er at undersøge baggrunden og omstændighederne for religionsdialogen i et forsøg på at undersøge dialogen i sin samfundsmæssige kontekst. Hansen analyserer således den officielle religionsdialog i Egypten efter den egyptiske januar-revolution i 2011, mens Galal undersøger rammerne for religionsdialog, som de defineres og praktiseres af danske dialogarrangører. Galal demonstrerer som Hansen, hvordan den politiske kontekst ikke blot styrer med også forstyrrer idealet om den gensidige og åbne dialog. Jørgensens artikel tager fat på et underbelyst emne, nemlig hvordan forholdet til muslimer forhandles af mellemøstlige kristne, når der opstår intime relationer imellem dem. Dermed får hun ikke kun manet i jorden, at kristne ikke kun er lig med europæiske sekularister, men

også at muslim-relationen kan undersøges i som udgangspunkt positive relationer, nemlig forelskelsen og det intime samliv.

Referencer

Abu-Nimer, Mohammed; Amal Khoury and Emily Welty, 2007: *Unity in Diversity. Interfaith Dialogue in the Middle East*, United States Institute of Peace Press, Washington.

Galal, Lise Paulsen, 2012: "Coptic Christian Practices: Formations of Sameness and Difference," in: *Islam and Christian - Muslim Relations*, Vol. 23, Nr. 1, 2012, s. 45-58.

Galal, Lise Paulsen, 2014: "Anmeldelse af Hugh Goddard: Den sande tro. Kristne og muslimer mellem konfrontation og sameksistens. Forlaget Vandkunsten 2011", in: *Tidsskrift for Islamforskning*, Vol. 8, Nr. 2, 2014, s. 133-133.

Hansen, Henrik Lindberg, 2015: *Christian-Muslim Relations in Egypt: Politics, Society and Interfaith Encounters*, I.B. Tauris, London.

Goddard, Hugh, 2011: *Den sande tro. Kristne og muslimer mellem konfrontation og sameksistens*, Forlaget Vandkunsten, København.

Peter Kivisto, 2014: *Religion and Immigration. Migrant Faiths in North America and Western Europe*, Polity Press, Cambridge.

Rasmussen, Lissi (ed.), 2007: *Bridges instead of Walls. Christian-Muslim Interaction in Denmark, Indonesia and Nigeria*, Lutheran University Press, Minneapolis, Minnesota.

Thorbjørnsrud, Berit (red.), 2015: *De kristne i Midtøsten. Kampen for tilhørighet*, Cappelen Damm Akademisk, Oslo.